

Minister Pracy i Polityki Społecznej skierował do zaopiniowania projekt założeń ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o pomocy społecznej.

Podczas posiedzenia Zespołu ds. ochrony zdrowia i polityki społecznej projekt ten został skrytykowany przez stronę samorządową (znów dodatkowe obciążenie JST bez jakiegokolwiek rekompensaty), a następnie zdjęty z porządku obrad (nie zakończono wcześniej uzgodnień międzyresortowych). Strona samorządowa porosiła także wnioskodawców o przedstawienie opinii resortu finansów na temat proponowanych regulacji.

Do tematu ustawy wracać będziemy na łamach Dziennika Warto Wiedzieć

Główne tezy planowanych zmian

Zamrożenie kwot kryterium dochodowego spowodowało, że liczba dzieci, na które wypłacany był zasiłek rodzinny, zmniejszyła się w latach 2004 - 2010 o ponad 2,5 mln, tj. o ok. 46%. W 2004 r. z zasiłku rodzinnego korzystało 5.546,9 tys. dzieci, a w 2010 r. już tylko 3.003,3 tys.

Taki rezultat jest zaprzeczeniem celów, dla których stanowiona była ustawa o świadczeniach rodzinnych, a dalsze utrzymanie obecnej sytuacji będzie stanowiło poważną barierę rozwoju polityki rodzinnej w Polsce, której głównym instrumentem są właśnie świadczenia rodzinne.

Zgodnie z aktualnymi zapisami ustawy o świadczeniach rodzinnych kwoty, wysokość świadczeń rodzinnych podlega weryfikacji co 3 lata, z uwzględnieniem wyników badań prognozy wsparcia dochodowego rodzin. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 504,00 zł. W przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 583,00 zł.

Wysokość zasiłku rodzinnego od dnia 1 listopada 2009 r. nie może być niższa niż 40% wartości koszyka żywnościowego dla danej grupy wieku ustalonej w badaniach prognozy wsparcia dochodowego rodzin.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej kryteria dochodowe podlegają weryfikacji co 3 lata, z uwzględnieniem wyniku badań prognozy interwencji socjalnej. Kryteria dochodowe uprawniające do otrzymania świadczeń z pomocy społecznej określone są w art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej i wynoszą w chwili obecnej 477 zł w przypadku osoby samotnie gospodarującej oraz 351 zł w przypadku osoby w rodzinie.

Rozwiązanie polegające na weryfikacji co 3 lata kwoty kryterium dochodowego uprawniającego do ustalenia prawa do świadczeń z pomocy społecznej oraz kwoty świadczeń z pomocy społecznej okazało się w praktyce rozwiązaniem wadliwym, celowe jest wprowadzenie regulacji, która w sposób realny będzie odzwierciedlała wysokość kryteriów dochodowych uprawniających do przyznania świadczeń z pomocy społecznej. Konieczne jest w związku z tym dostosowanie wysokości kryteriów dochodowych w taki sposób aby w kolejnym roku nie znalazły się ponownie poniżej poziomu minimum egzystencji oraz wprowadzenie obowiązku corocznego dostosowywania kryteriów do występującego wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych. Utrzymanie wysokości świadczeń oraz kryteriów dochodowych na dotychczasowym poziomie spowoduje coraz większe różnice pomiędzy wartościami minimum

egzystencji a kryteriami dochodowymi, tym samym konieczność odmowy pomocy osobom i rodzinom, których dochód jest poniżej minimum egzystencji przyjętego za miernik ubóstwa skrajnego.

Projektowane rozwiązania prawne

Ustawa o świadczeniach rodzinnych

Proponuje się wprowadzenie do dotychczasowych zasad przeprowadzania weryfikacji kwot kryterium dochodowego, uprawniającego do świadczeń rodzinnych oraz kwot świadczeń rodzinnych i dokonywanych w tej sprawie rozstrzygnięć, dodatkowej zasady gwarantującej minimalny poziom waloryzacji tych wielkości. Kwoty kryterium dochodowego (ogólna i dla rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym) oraz kwoty świadczeń rodzinnych podwyższane byłyby niezależnie od wyników badania progu wsparcia dochodowego rodzin o co najmniej wskaźnik wzrostu cen dóbr i usług konsumpcyjnych za okres od ostatnio przeprowadzonej do bieżąco dokonywanej weryfikacji, tj. łącznie za okres ostatnich 3 lat.

Jednocześnie, w myśl dotychczasowych zasad, możliwe będzie dodatkowe korygowanie kwot kryterium dochodowego oraz kwot świadczeń rodzinnych, zgodnie z analizą wyników badań progu wsparcia dochodowego rodzin.

Oznaczać to będzie, że od dnia 1 listopada roku, w którym przeprowadzana jest weryfikacja wysokość progów dochodowych uprawniających do świadczeń rodzinnych oraz wysokości świadczeń rodzinnych wzrastać będą o co najmniej wskaźnik wzrostu cen dóbr i usług konsumpcyjnych za 3 lata poprzedzające rok, w którym przeprowadzana jest weryfikacja. Jednocześnie, zgodnie z art. 19 ust. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych, wysokość zasiłku rodzinnego nie będzie mogła być niższa niż 40% wartości koszyka żywnościowego dla danej grupy wieku, ustalonej w badaniach progu wsparcia dochodowego rodzin.

Ustawa o pomocy społecznej

Proponuje się od 1 października 2012 r. zmianę w ustawie kwot kryteriów dochodowych, tak aby ich wysokość nie była poniżej minimum egzystencji oraz zmianę kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej:

1. kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej - 521 zł,
2. kryterium dochodowe dla osoby w rodzinie - 428 zł,

Proponuje się wejście ustawy w życie z dniem 1 stycznia 2012 r.

Kolejna weryfikacja kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń, o co najmniej wskaźnik cen towarów i usług za okres 3 lat od ostatniej weryfikacji nastąpi od 1 października 2015 r.

Szacuje się, że proponowane zmiany spowodują wzrost wydatków:

1. na świadczenia rodzinne:
 - o w 2012 r. (w okresie XI-XII): o ok. 324 mln zł.
 - o w 2013 r.: o ok. 2 060 mln zł.

2. na świadczenia z pomocy społecznej:

1. w 2012 r.:

- w budżecie państwa: o 75,2 mln zł
- w budżetach gmin: o 13,1 mln zł
- w budżetach powiatów: o 16,0 mln zł
- RAZEM o 104,3 mln zł

2. w 2013 r. środki na świadczenia powinny zostać zwiększone o:

- w budżecie państwa: o 300,9 mln zł
- w budżecie gmin: o 52,3 mln zł
- w budżecie powiatów: o 63,9 mln zł
- RAZEM o 417,1 mln zł

W sumie proponowana zmiana ustawy o świadczeniach rodzinnych i ustawy o pomocy społecznej spowoduje wzrost wydatków:

1. 2012:

- dla budżetu państwa: o 399,2 mln zł
- dla budżetów gmin: o 13,1 mln zł
- dla budżetów powiatów: o 16,0 mln zł

2. 2013:

- dla budżetu państwa: o 2360,9 mln zł
- dla budżetów gmin: o 52,3 mln zł
- dla budżetów powiatów: o 63,9 mln zł